

Celkem lze říci, že se filmovému povídkáři podařilo uchopit nejdůležitější dějové prvky a že je podle jejich vztahů uvedl v jednotný proud. Některé postavy zůstaly sice na okraji dramatického plánu (starosta, Sojka, havříři, voraři), ale to vyplývá z povahy románu, který má několik linií a několik vrcholů. — Myslím, že filmové drama již dávno nelpí na sevřenosti kdysi požadované, a považují Drdovu širokou kresbu pozadí za přednost, která může být režisérem využita ve smyslu skladném i rozkladném. — Mám na mysli např. toto: Unanimistická tendence sdružuje lidi v jakýsi celek i při rvačkách. Tento motiv o přátelství, které rozdává rány, je přerušen, ale vrací se, aby vytvořil paralelu při důlním neštěstí mezi horníkem a radou. Věc je tedy rozložena jako tendence a spojena jako scény téhož dějového smyslu. Záleží jen na režisérovi, aby to svému obecenstvu ukázal. — Stejně zajímavý úkol uloží filmařům realizace scén, v nichž je skutečnost zbásněna podle vžitých knižních typů. Věc třeba platí o milenci-kentaurovi, o starostovi, který rozmlouvá se svým stínem, atd. Promiskuita reality, úmyslného knižního kýče a novatérského záměru básnického je — pokud mohu uhádnouti — největší půvab Drdova díla. Je v tom láskyplná ironie a dvojznačnost, která se mi nesmírně líbí a která — jak se domnívám — může vystihnout plnost života. Bojím se, aby tato jemná a důležitá věc nebyla přehlédnuta, a chtěl bych tvrdit, že je pro Drdu důležitější než příběh dvojice skákající přes rodičovské překážky.

Vstup a recitaci určující topografii Rukypáně považuji za libretistickou chybu. Povídkář nevyvolal filmovou představu, která by odpovídala Drdovi. Užil sice jeho slov, ale jde přece o ducha a filmový kontext.

Mám živý dojem, že z Městečka bude film jak se sluší a patří.

Myslím, že scénáριο nespĺnilo očekávání. Děj se neváže v celek, ale rozpadá se ve tři pásma: V pásmo milostné, v pásmo hornicko-pytlácké a v pásmo obrazů, které karikují samosprávu. Souvislost těchto tří složek je sotva naznačena jednotou místa a příbuzenskými vztahy jednajících osob. Obávám se, že i rozsáhlá epizoda bláznova bude imponovat jako prvek nezapojený v dějový proud.

Nemohu scénáristovi nepřiznati smysl pro malbu, ale v jeho práci je příliš mnoho barev a málo kresby. Zdá se mi, že při líčení radničních sporů nahromadil pestré figurky, které se pohybují na scéně jen proto, aby mohly utrousit pár slov o svých povahách a o svých záměrech. V těchto výjevech vršil scénárista znak na znak a barvu na barvu, dějem a dramatem však nepohnul. Naopak! Spád děje je v nich retardován a situace se budou vracet.

Snad právě proto, že scénárista věnoval tolik místa drobnomalbě a figurkám, musil přejít velmi významné dramatické konflikty. Treatment např. mluví, že Trantinec navzdory rukapáňskému kastovnictví přešel z jedné společenské vrstvy do druhé. To je přímo revoluce v Rukapáni! Společenské rozvrstvení (traktované s takovou šíří) a pračky mezi příslušníky jednotlivých skupin budou mít humorný smysl jen tehdy, budou-li konvenční přehrady ztroskotány srdečným a opravdovým skutkem. Podobný čin by pravděpodobně zazněl v Rukapáni jako hrom a zamíchal by rodinou Trantincovou i rodinou Karasovou i celým městem. To vše bylo naznačeno v treatmentu, ale ve scénáriu se to seschlo na pouhou maličkost. Co zbývá z odvahy Václava Trantince? Slib, že bude pracovat. Sliby — chyby. V dramatech to mohou být chyby podstatné, neboť se na ně nedá životně reagovat a lidé, kteří jim uvěří tak lehce jako Karas, lámou svůj dra-

matický charakter. Domnívám se tedy, že Václav musí s pocitem naprosté samozřejmosti svléknouti svůj majetnický kabát. Teprve potom vynikne, že občané slavného města Rukapáně jsou z jednoho těsta a že je mimo přehradu uměle vytvořenou a hloupými zvyky posvěcenou nic neodděluje. Bez toho činu nebude ve hře humoru. Bez toho činu zůstanou ve hře jen plané pohlavkové taškařice. Bez toho činu se zvrtné solidarita manifestovaná při požáru v závěrečný operní ta-neček, za něhož znenadání vystupují dobří duchové.

Vedle úpravy v zmíněném směru doporučuji přizpůsobiti řeč úvodu (určenou skoro pro Pánaboha) výrazům, kterých by mohl užít obecní policajt.

Dále doporučuji proškrtati všechny scény radniční a typizovati každý směr příznačnou dějovou zkratkou. (Vtírá se řešení, aby se od počátku jednalo o kandidaturu nového starosty. Má jím být Trantinec. Perlovští ho odmítají. Teprve, když se smíří se synem a když ukáže, že není filistr, postaví se — třeba proti jeho vůli — za něho.)

Dále doporučuji prokreslit vztahy mezi bláznem a městem. Jeho ušlechtilé zákroky by neměly zůstat bez povšimnutí. Jeho uštvání by mělo zaznít jako memento. Velmi dramaticky by snad působil jeho konec při požáru.

Dále doporučuji neopouštět perkráta a dořešit jeho případ. Je přímo předurčen, aby (na Řezáčovu radu) přijal Trantince do práce a aby nějakou lidskou účastí osvědčil, že se svému zachránci nejen odměňuje, ale že ho má i rád.

Služba, kterou při pytlácké scéně prokázal Trantinec Řezáčovi, spojuje hrdiny dvou dějových proudů. Treatment o ní mluví, scénáři ji vynechalo. Je to škoda. Doporučuji, aby se zachovala a rozvinula.

Dovoluji si vposled upozorniti, že bez ironické traktace (o níž jsem se již zmiňoval v prvním posudku) bude uchvatitelská scéna milostná působit jako obraz oldřicho-boženovské studánky perucké. Celkem lituji, že překrásný text Drdův a znamenitý rozběh scenáristů vyzněl jen popisně a jednoznačně. Je ovšem pravda, že práce zachovala některé znaky básnické a že je relativně dobrá, ale román je stokrát lepší.